

Полонець Катерина

студентка

Дворник Інна

к.е.н., старший викладач кафедри аграрної економіки
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Створення досконалої системи фінансового забезпечення – одна з основних умов ефективного функціонування галузей економіки. Кожна країна має свої особливості фінансового забезпечення розвитку сільського господарства, яка визначається теоретичними засадами, станом розподільчих процесів в даній країні, правовим режимом, фінансово-економічним становищем.

Трактування сутності поняття «фінансове забезпечення» в наукових працях є неоднозначним. В.М. Опарін вважає, що фінансове забезпечення – це структурна підсистема фінансово-кредитного механізму; система джерел і форм фінансування розвитку економічної та соціальної сфер суспільства [3].

В умовах нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції інвестиційна активність у сільському господарстві України залишається низькою. За офіційною статистикою, у 2017 році в галузь було залучено 14,3% капітальних інвестицій від загальних вкладень в економіці України.

В умовах експортної орієнтації сільського господарства галузі вкрай не вистачало фінансових ресурсів, що позначалося на технічному оснащенні виробництва, обсязі внесених добрив, використанні засобів захисту рослин та загалом на дотриманні норм технологічного процесу. Кількість тракторів у сільськогосподарських підприємствах України за період 2013-2017 рр. зменшилася на 11,4%, однак середня потужність двигуна трактора збільшилася на 10,1%, до 97,3 кВт.

Серед найвпливовіших факторів, що перешкоджають веденню бізнесу в Україні, є доступ до фінансування сільськогосподарських підприємств, корупція та податкові правила. Крім того, глибока політична та економічна криза, воєнні дії, нестабільна, непрогнозована та непрозора державна політика, незахищеність прав кредиторів та землевласників, неефективність реформ, пов'язаних із оподаткуванням і використанням землі, недостатнє фінансування сільського господарства та інші чинники об'єктивно не сприяють залученню зовнішнього фінансування. Як наслідок, надходження іноземних інвестицій у вітчизняний аграрний сектор також обмежене.

У структурі прямих інвестицій в економіку України інвестиції в сільське господарство з кожним роком зменшуються. Зокрема з 2017 року ця частка становила 1,6%.

Присутність іноземців на ринку оренди землі в Україні збільшується. За результатами досліджень науковців Оклендського університету (Нова Зеландія) встановлено, що наразі під контролем іноземних компаній перебуває понад 2,2 млн га, або близько 5,3%, сільськогосподарських угідь України. Серед основних гравців

ринку – компанії Данії (Trigon Agri), Саудівської Аравії, Франції та США (при цьому американською компанією NCH Capital укладено орендні договори з правом викупу земельних ділянок після скасування мораторію на загальну площу 450 тис. га), а також змішані вітчизняно-іноземні компанії за участю Кіпру, Австрії, Люксембурга. Наприклад, найбільший земельний банк наразі має UkrLandFarming (654 тис. га), а 5% її акцій належать іноземній компанії Cargill. У свою чергу, 65% боргових зобов'язань агрохолдингу «Мрія» (300 тис. га) належать інвестиційним групам США та Великої Британії. У серпні 2014 року «Мрія Агрохолдинг» мав заборгованість перед кредиторами та контрагентами на суму 1,3 млрд дол. Це був найбільший дефолт серед українських аграрних компаній. На сьогодні низка агрохолдингів (у тому числі Trigon Agri, UkrLandFarming, «Мрія Агрохолдинг») проводять реструктуризацію боргів.

Пряма державна фінансова підтримка суб'єктів господарювання агропромислового комплексу, сільськогосподарських підприємств здійснюється через механізм здешевлення кредитів та компенсації лізингових платежів. Здешевлення кредитів проводиться в режимі кредитної субсидії та полягає у субсидуванні частини плати (процентів) за використання кредитів, наданих банками в національній та іноземній валюті. Компенсація лізингових платежів полягає у частковому відшкодуванні сплачених суб'єктами господарювання агропромислового комплексу лізингових платежів за придбані техніку та/або обладнання на умовах фінансового лізингу.

Станом на 21.12.2018 виконавцям бюджетних програм згідно річного розпису асигнувань загального фонду Державного бюджету України спрямовано 9 948,4 млн грн. Видатки спеціального фонду становили лише 46 455,3 тис грн. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 130 на часткову компенсацію вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва за рахунок коштів загального фонду сільськогосподарським товаровиробникам - отримувачам часткової компенсації вартості техніки та обладнання з реєстраційного рахунку Мінагрополітики спрямовано 695 000,0 тис грн.

Найбільший інтерес до аграрного сектору України мають переважно іноземні компанії, які готові до партнерства з аграріями, вирішуючи, з одного боку, питання забезпечення ресурсами виробників сільськогосподарських підприємств, а з другого – досягнення власних бізнес-інтересів.

Список використаних джерел

1. Агропромисловий комплекс України: стан та перспективи розвитку: науковий збірник за матеріалами VII Пленуму Спілки економістів України. – К.: ТОВ «В-во Аратта», 2009. – 343 с.
2. Бурлакова С. Особенности финансирования аграрного сектора стран ЕС / С. Бурлакова // АПК: Экономика, управление. – 2008. – № 10. – С. 61-64.
3. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): Монографія – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.
4. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>